

OBSAH

I. Předmluva	9
II. Otázky o odpovědi	11
III. Sociálně-právní ochrana dětí	14
1. Co se rozumí „sociálně-právní ochranou dítěte“	14
2. Zakotvení v právním řádu ČR	15
3. Mezinárodně právní úprava	16
4. K zásadám a principům sociální práce	18
4.1 Vymezení pojmu „sociální práce“	18
4.2 Sociální práce v právním řádu ČR	19
5. Etický kodex sociálních pracovníků	19
IV. Práce s rodinou	21
1. Úkoly správních orgánů na jednotlivých stupních	21
1.1 Působnost obce	21
1.2 Působnost obce s rozšířenou působností	22
1.3 Působnost kraje	22
1.4 Působnost MPSV	23
1.5 Působnost dalších subjektů (nestátní organizace/pověřené osoby)	23
2. Sociální poradenství	24
3. Preventivní, průběžná a následná sociální práce po odnětí dítěte z péče rodičů	25
4. Vymezení hlavních nedostatků v činnosti orgánů sociálně-právní ochrany dětí – obecné poznatky z činnosti veřejného ochránce práv	26
5. Možnosti OSPOD dle právní úpravy	27
5.1 Působení OSPOD na dítě a rodiče, poradenská činnost, dle § 11 či. § 12 zákona o sociálněprávní ochraně dětí, řádné vedení spisové dokumentace	28
5.2 Poučení rodičů o právech a povinnostech vyplývajících z rodičovské zodpovědnosti a právech dítěte	29
5.3 Delegace oprávnění k udělení výchovného opatření (napomenutí rodiče) OSPOD na soudy	30

5.4	Rozšířená oprávnění OSPOD vyplývající z novely č. 134/2006 Sb. [ustanovení § 12 odst. 1 písm. b) zákona o sociálně-právní ochraně dítěte]	31
V.	Právo dítěte na kontakt s rodiči	33
1.	Vymezení pojmů, právní úprava	33
2.	Kontakt s rodičem, s nímž dítě nežije po rozchodu rodičů ve společné domácnosti	34
3.	Kontakt dítěte s prarodiči	35
4.	Kontakt dítěte s rodiči, je-li umístěno v ústavní výchově	40
5.	Kontakt dítěte umístěného v pěstounské péči nebo v péči třetí osoby s rodiči	41
VI.	Omezení, zbavení rodičovské zodpovědnosti	
	– postavení rodiče	42
1.	Vymezení pojmu, právní úprava	42
1.1	Pozastavení rodičovské zodpovědnosti	43
1.2	Omezení rodičovské zodpovědnosti	43
1.3	Zbavení rodičovské zodpovědnosti	44
2.	Nejčastější pochybení OSPOD v souvislosti s řízením o omezení/zbavení rodičovské zodpovědnosti	44
2.1	Při výkonu trestu odnětí svobody jedním z rodičů	44
2.2	Ztotožňování omezení/zbavení rodičovské zodpovědnosti se zákazem styku rodiče s dítětem; možnost obnovení rodičovské zodpovědnosti	45
2.3	Absence následné sociální práce s rodinou poté, co dojde k omezení/zbavení rodičovské zodpovědnosti	47
VII.	Střídavá výchova	48
1.	Vymezení pojmu „střídavá výchova“	48
2.	Právní úprava podmínek realizace střídavé výchovy	49
3.	Okolnosti vylučující soudní stanovení střídavé výchovy	50
VIII.	Předběžné opatření o odnětí dítěte z péče rodičů	51
1.	Právní úprava předběžného opatření o odnětí dítěte z péče rodičů, činnost úkoly OSPOD	52
2.	Nedostatky zjištěné při šetření ochránce v činnosti OSPOD	53
2.1	Aplikace PO tam, kde má být podán návrh na svěření dítěte do ústavní péče	53

2.2	Absence sociální práce a nedostatečné využívání „měkčích“ opatření k obnovení narušených funkcí rodiny – – – – –	54
2.3	Poučení rodičů o významu a důsledcích vydání předběžného opatření, jakož i možnostech opravných prostředků – – – – –	55
2.4	Neopodstatněné využívání Po u rodin se sociálními problémy, princip proporcionality prostředku k účelu – – – –	56
2.5	Absence sociální práce s rodinou za účelem návratu dítěte do původního prostředí – – – – –	57
2.6	Pomoc OSPOD při zajištění důstojného bydlení – – – – –	58
IX.	Právo dítěte být účastníkem řízení – relevance názoru dítěte – –	60
1.	Právo dítěte být účastníkem řízení – – – – –	60
2.	Relevance názoru dítěte – – – – –	63
3.	Právo dítěte být informováno a ostatní procesní práva – – – – –	64
X.	Ústavní výchova a ochranná výchova – – – – –	66
1.	Pojem ústavní a ochranná výchova – – – – –	66
2.	Institut ústavní a ochranné výchovy v právním řádu ČR – – – –	66
3.	Sanace rodiny za účelem návratu dítěte – – – – –	67
4.	Podmínky výkonu ústavní a ochranné výchovy – hlavní nedostatky zjištěné ochráncem– – – – –	69
4.1	Vymezení pojmů „rodina“ a „rodinná skupina“ při výkonu ústavní výchovy v dětských domovech – – – – –	70
4.2	Bodové hodnotící systémy – systémy odměn a trestů – – –	70
4.3	K dodržování pravidel a denního režimu – – – – –	72
4.4	Právo dítěte na udržování kontaktu s osobami odpovědnými za výchovu a dalšími blízkými osobami– – – – –	73
4.5	Krátkodobé pobyty dětí u rodičů nebo jiných osob – – – –	75
4.6	Používání kamerových systémů a stavbně-technických prostředků – – – – –	76
4.7	Právo dítěte na zachování lidské důstojnosti – – – – –	77
4.8	Právo stěžovat si – – – – –	78
4.9	Vycházky dětí – – – – –	78
4.10	Nejčastější pochybení OSPOD zjištěná při šetření ochránce – – – – –	79
XI.	Náhradní rodinná péče – – – – –	82
1.	Vymezení pojmu „náhradní rodinná péče“(NRP) – – – – –	82
2.	Druhy NRP – – – – –	82
3.	Role pracovníka sociálně-právní ochrany– – – – –	83

4. Předpěstounská péče	83
5. Pěstounská péče na přechodnou dobu	84
6. Osvojení	85
7. Hostitelská péče	86
XII. Vybraná soudní rozhodnutí	87
1. Klíčová judikatura obecných soudů a nálezy Ústavního soudu ČR v oblasti sociálně-právní ochrany dítěte	87
2. Judikatura ESLP	93
XIII. Průlomová stanoviska VOP na úseku sociálně-právní ochrany dítěte v jeho dosavadní činnosti	99
XIV. Závěr VOP	208
XVI. Seznam zkratk	209
XV. Seznam právních předpisů	210
XVII. Rejstřík	213